

САДРЖАЈ

Белешке о биограчићком говору	5
О доценту Радосаву Бошковићу и дијалектологији	64

1. О ПРОБЛЕМИМА ДИЈАЛЕКТОЛОШКЕ ТЕОРИЈЕ

Дијалекат [Из петнаестог издања Енциклопедије Британике, 1974]	69
Основни аспекти структуре дијалекатске диференцијације	88
О структури дијалекатске диференцијације	111
Структура и типологија дијалекатске диференцијације . .	132
Одговор П. Ивића на дискусију поводом његовог реферата	141
Дијалекат и дијалектологија. Резултати Међународног симпозијума „О теорији дијалекта“, Марбург/Лан 5–10. септембра 1977, издали J. Göschel, П. Ивић и Kurt Kehr, Wiesbaden 1980.	143
а) Поздрав председавајућег заседања	143
б) Резиме резултата Међународног симпозијума „О теорији дијалеката“	144
в) Дискусија	164
Покушај структуралне класификације дијалекатских разлика у словенској језичкој области	174
О структуралном методу у дијалектологији. На примеру јужнословенских дијалеката	195
Значај структуралних карактеристика за опис и класификацију дијалеката	205
О специфичном карактеру дијалекатске разумењености српскохрватске језичке области	221

II. ЛИНГВИСТИЧКА ГЕОГРАФИЈА

Значај лингвистичке географије за упоредно и историјско проучавање јужнословенских језика и њихових односа према осталим словенским језицима	231
Почетак организованог рада на лингвистичкој географији код нас	256
Рад на лингвистичкој географији у Југославији	263
Балкански језички савез и лингвогеографија	277
Балканизми у настајању у српским говорима Баната	283
Јужнословенски језици	292
Хијерархија сродства међу језичким и дијалекатским типовима на словенском југу	302
Основне карактеристике распореда изоглоса на јужнословенском језичком простору	332
Миграције балканских Словена у светлости лингвистичке географије	358
Прилози лексичкој географији словенског језичког света	383
Општесловенски лингвистички атлас (поводом појаве два прва тома	392
Систем уопштавајуће транскрипције	397
Предговор [Првом фонетском тому ОЛА]	406
О Општесловенском лингвистичком атласу	423
Интервјуи и изјаве у вези са језичким атласима:	433
а) Највећи подухват словенске језичке науке. Језички атлас са 3.500.000 података	433
б) Јеванђеље лексике	435
в) Атлас српског језика	437
О односу између домаћих и међународних термина у словенској лингвистици	440
Регистар имена	449
Регистар географских и етничких назива	458
Напомена приређивача	467

САДРЖАЈ

I. ИЗ ПРОШЛОСТИ ДИЈАЛЕКАТА

О неким проблемима наше историјске дијалектологије . . .	7
Наши дијалекти и историја	38
Дијалекатска основица предвуковског књижевног језика у његовој последњој фази	48
Прилог реконструкцији предмиграционе дијалекатске слике српскохрватске језичке области	81
О старим изоглосама на тлу славонског дијалекта	101

II. ОПШТИ ПРОБЛЕМИ СРПСКО(ОХРВАТСК)ИХ ДИЈАЛЕКАТА

Српски дијалекти и њихова класификација	119
О класификацији српскохрватских дијалеката	256
Наречја	274
О питању смедеревско-вршачког дијалекта	309
Српскохрватска дијалектологија у најновијем периоду . .	317
О данашњем стању српскохрватске дијалектологије	327
Дијалектологија, један наш културни проблем	333
Актуелни проблеми српскохрватске дијалектологије	339
Основни проблеми и текућа истраживања у југословенској дијалектологији	343
О деклинационим облицима у српскохрватским дијалектима	349
Регистар имена	401
Регистар географских и етничких назива	406
Напомена приређивача	419
	423

САДРЖАЈ

РАСПРАВЕ И ЧЛАНЦИ О ШТОКАВСКИМ ГОВОРИМА

Дијалектолошка проучавања говора призренско-тимочке зоне	7
О рефлексима слоговног <i>л</i> у призренско-тимочкој дијалекатској области	24
О рефлексима слоговног <i>л</i> у призренско-јужноморавском дијалекту	32
Рефлекси акцентованих вокала <i>е</i> и <i>о</i> у говорима призренско-јужноморавског дијалекта на земљишту Косовске покрајине	48
Однос између карашевског и свиничког говора	60
Место говора Малог Извора у Црној Реци међу српским дијалектима	75
О пореклу и особинама пиротског говора (и других говора српског југоистока)	92
Неколико гласовних појава у говору Новог Села Видинског	102
Дијалектолошка истраживања српских говора Косова и Метохије	111
Два стариначка српска дијалекта на тлу Косова и Метохије	118
Разлике међу говорима косовско-ресавског дијалекта	123
О косовско-ресавском говору Чобанца близу Сентандреје	128
Жупски говор као најтипичнији представник косовско-ресавског дијалекта	145
Неоакут на падинама Копаоника	153
О дијалекатском облику <i>ге</i> 'где'	164
О говорима Баната	171
О српском говору у селу Ловри	188
О српском говору у Батањи	202

О међусловној вокалној асимилацији у бачким српским говорима.	221
Две акцентолошке новости из Срема.	230
Место банатског херског говора међу српским дијалектима	243
Акцентуација српскохрватског говора Уљме	284
Једна доскора непозната група штокавских говора: говори с незамењеним јатом	291
Вокал <i>ě</i> као жива фонема у српскохрватским дијалектима	306
Паралеле пољскоме „ <i>rochylenie</i> “ на српскохрватском терену	323
Један неистражени штокавски говор са двојаким рефлексом * <i>ě</i>	342
О језику [Републике Српске Крајине]	355
О пореклу ијекавског говора у бенковачком крају	380
Белешке о говору Окучана	402
Осврт на лингвистичке методе досадашњих проучавања црногорских народних говора	409
Судбина предњонепчаних африката и консонанта <i>x</i> у муслиманским говорима Србије и Црне Горе	434
Необична употреба рефлексивне морфеме <i>se</i> у говору Муслимана у Кладњу и околини	439
Импликациони односи у фонологији српских народних говора	457
Вода <i>Дийиња</i> и даљинска асимилација вокала.	463
Промена <i>ra</i> > <i>re</i> у српскохрватским говорима	470
О привидним изузецима од српскохрватског новог јотовања	485
Траг промене <i>л</i> на крају слога у <i>а</i> у говору бачких Буњеваца	500
Дијалекатски текстови:	504
Дијалекатски текстови из Србије	504
Крашовански текстови	511
Буњевачки говор у Суботици	518
Гамзиград	520
Инвентар фонетске проблематике штокавских говора.	525
Инвентар морфолошке проблематике штокавских говора	540

Регистар имена	563
Регистар географских и етничких назива	572
Напомена приређивача	587

САДРЖАЈ

РАСПРАВЕ И ЧЛАНЦИ О ЧАКАВСКИМ И КАЈКАВСКИМ ГОВОРИМА

Прилози познавању дијалекатске слике западне Хрватске	7
О говору личких чакаваца (околина Оточца)	32
Прилог карактеризацији појединих група чакавских говора	48
О мунском говору у северној Истри	81
Станковићи код Оребића. — Чакавско-немачки речник [Записи из говора]	101
Процеси растерећења вокалног система у кајкавским говорима	106
Прилог познавању говора кајкавских насељеника у околини Шопрона	126
Акцентуација у говору Хрвата у селу Кемљи (Horvátimle)	144
Дискусија уз тему: Језична поливаленција кајкавског нарјечја	157
Кајкавщина у дјелу J. Ch. Jordana „De originibus Slavicis“	159
Регистар имена	203
Регистар географских и етничких назива	207
Напомена приређивача	213

САДРЖАЈ

1. ИЗВЕШТАЈИ О ДИЈАЛЕКТОЛОШКИМ ИСТРАЖИВАЊИМА

Извештај о испитивању говора Ђале, Срп. Крстура, Волошинова, Срп. Црње, Радојева, Фаркаждина, Томашевца, Боке и Крушчице	7
Извештај о испитивању говора Сефкерина, Долова, Баваништа, Ченте и Иланче	10
[У коауторству са И. Поповићем] Извештај о испитивању говора Старих Бановаца и Чалме у Срему	12
Извештај о испитивању говора Гаја, Милошева, Новог Кнежевца, Санада, Падеја, Кикинде, Мокрина, Меленаца и Кумана у Банату и Великог Села у северној Србији	15
Извештај о испитивању говора галипољских насељеника у Пехчеву у Македонији	16
Извештај о продужењу испитивања говора Галипољских Срба	17
Испитивање говора села Глоговца код Светозарева	18
Срби који су се доселили из Турске. Одисеја једног села. Галипољски Срби и њихов језик	20
Извештај о дијалектолошкој екскурзији по ужој Србији октобра 1959.	27
Извештај о теренском дијалектолошком раду у северној Хрватској и јужној Далмацији у лето 1957. године	32
Извештај о испитивању говора у Хрватском приморју септембра 1959.	43
Извештај о испитивању говора у северној и западној Хрватској	47
Извештај о испитивању говора у Хрватској у школској години 1962/63.	50

II. ПРИКАЗИ, ОЦЕНЕ, РЕЦЕНЗИЈЕ

- a) Emil Petrovici, Graiul Carașovenilor, studiu de dialectologie slavă meridională (Universitatea Regele Ferdinand I din Cluj, Bibliotecă Dacoromaniei, Nr. 8), București 1935, 8°, 270;
- б) Małeckі M., Gwary słowiańskie w Banacie rumuńskim (Les dialectes slaves dans le Banat roumain), Extrait du Bulletin de l' Académie Polonaise des Sciences et des Lettres, Cracovie 1938, 13–16. 55
- Sever Pop, La Dialectologie, Aperçu historique et méthodes d'enquêtes linguistiques, Louvain 1950, вел. 8°. Première partie, Dialectologie romane, Université de Louvain, Recueil de travaux d'histoire et de philologie, 3e série, fascicule 39, стр. LV + 733. Seconde partie, Dialectologie non romane, Recueil ... 3e série, fasc. 39, стр. 735–1134. 60
- Др Јосип Хам: Штокавштина Доње Подравине – Посебни отисак из 275. РАДА ЈАЗУ (1949), 1–70 65
- Др Миленко С. Филиповић, Галипољски Срби, са 8 слика у тексту, Београд, 1946, стр. 124 74
- Берислав Николић, О говору Срема. Јужнословенски филолог XX (1953–1954), 273–287 76
- Мате Храсте, Јосип Хам и Петар Губерина: О говору отока Суска, Хрватски дијалектолошки зборник I (1956), 5–213 81
- Мате Храсте, Библиографија радова из дијалектологије, антропонимије, топонимије и хидронимије на подручју хрватскога или српскога језика, Хрватски дијалектолошки зборник I (1956), 387–479 (са 4 карте) 97
- С. Б. Берштейн, В. М. Иллич-Свитыч, Г. П. Клепикова, Т. В. Попова, В. В. Усачева: Карпатский диалектологический атлас. Москва 1967 (Академия наук СССР, Институт славяноведения). 2 тома: 271 стр., 6 стр. + 212 карата. 117
- Слободан Реметић: Говори централне Шумадије. Српски дијалектолошки зборник, књига XXXI, Београд 1985, стр. XIX + 555, са 28 географских карата у тексту. . 129
- Вопросы теории лингвистической географии, Москва 1962, изд. Академије наука СССР. Стр. 250. Аутори: Р. И. Аванесов, С. В. Бромлей, Л. Н. Булайтова, Л. П. Жуковская, И. Б. Кузьмина, Е. В. Немченко, В. Г. Орлова. Под редакцијом Р. И. Аванесова, дописног члана Академије наука СССР. 140

Voprosy teorii lingvističeskoj geographii [Problems of Theory of Linguistic Geography]. Edit by R. I. Avanesov. Moscow, Academy of Sciences of the USSR, 1962, pp. 250	162
Marvin I. Herzog, <i>The Yiddish language in northern Poland: its geography and history</i> (Јидиш у северној Пољској: његова географија и историја) [Published by Indiana University, Bloomington, and Mouton & Co., The Hague, 1965, XXIX, 323 pp. Price: f. 18]	169
Jan Goossens, <i>Strukturelle Sprachgeographie: eine Einführung in Methodik und Ergebnisse</i> (Структурална лингвогеографија: увод у методе и резултате), Heidelberg, 1969, pp. 148	177
Мазингова акцентолошка грађа као документ о српскохрватским дијалектима	188
Писмо редакцији	195

III. ИЗ ДИСКУСИЈЕ НА НАУЧНИМ СКУПОВИМА

<i>IV</i> <i>Международный съезд славистов. Материалы. Дискуссии. Том второй. Проблемы славянского языкознания.</i> – Москва (Академия наук СССР), 1962, II, стр. 306–307, 325–326, 386–387, 465–466; с руског превела Марија Опачић	205
<i>Материали от v международен конгрес на славистите, Славянска филолигија, Софија (Издаелство на БАН) 1965, том VII, Езикознание, стр. 21, 54, 92–93, 97–98, 121, 149–150, 173, 192–193, 213–215, 242–244, 325, 366–367 . . . . .</i>	210
<i>Actes du Premier congrès international des études balkaniques et sud-est européennes VI. Linguistique</i> , Sofia, 1968: 86, 122, 183, 228; с енглеског превео Александар Лома	225
<i>VI. Mezinárodní sjezd slavistů v Praze 1968. Praha 7.–13. VIII. 1968, Akta sjezdu 1, Praha (Mezinárodní komitét slavistů. Československý komitét slavistů), 1970, стр. 30, 33, 38, 72, 74, 117, 176, 188–189. . . . .</i>	229
<i>Actes du Xe congrès international des linguistes</i> , Bucarest, 28 août – 2. septembre 1967, I, Bucarest 1969, 66–67; с енглеског превео Александар Лома	233

<i>Actes du Xe congrès international des linguistes</i> , Bucarest, 28 août – 2. septembre 1967, II, Bucarest 1970, 64–65, 72; c енглеског превео Александар Лома.	234
<i>Actes du Xe congrès international des linguistes</i> , Bucarest, 28 août – 2. septembre 1967, III, Bucarest 1970, 496, 502; c енглеског превео Александар Лома.	235
<i>Actes du Xe congrès international des linguistes</i> , Bucarest, 28 août – 2. septembre 1967, IV, Bucarest 1970, 184, 195; c енглеског превео Александар Лома	236
<i>IX Международный съезд славистов. Киев, сентябрь 1983 г.</i> , Материалы, дискуссии, языкознание, Киев (Академия наук СССР. Академия наук УССР. Международный комитет славистов. Советский комитет славистов; Наукова думка) 1986, стр. 17, 23, 74, 97–98, 154–155, 163–164, 194 . .	237
<i>Црногорски говори. Резултати досадашњих истраживања и даљи рад на њиховом истраживању. Радови са научног скупа</i> . – Титоград (Црногорска академија наука и умјетности. Нучни скупови, књ. 12, Одјелјење умјетности, књ. 3), 1984, стр. 137–139, 198–200, 244–245	242
<i>Говори ђризренско-џимочке области и суседних дијалеката.</i> <i>Зборник радова са научног скупа (Нишка Бања, јуна</i> <i>1992).</i> – Ниш (Филозофски факултет у Нишу, Институт за српски језик САНУ, Центар за научна истраживања САНУ и Универзитета у Нишу), 1994, стр. 231–232, 236–238, 328–329.	249
<i>Отговори на вџпросите за научната анкета по езикознание.</i> – Славјанска филолигија (Бџлгарска академија на науките. Бџлгарски комитет на славистите), Том I, Софија, 1963, стр. 50–51, 68–69, 72–73, 80–81, 100–102, 105–107, 137–138, 148–149, 187–188, 229–230, 310–312, 324–325, 328–329.	255
На чему раде научници	280

IV. ПРОМОЦИЈЕ, ПРЕДГОВОРИ, ПОГОВОРИ

Промоције

Књига лепа, занимљива, духовита (реч на промоцији књиге Драгољуба Златковића „Пословице и поређења у пиротском говору“ 1. јула 1989. године у Пироту) . .	285
---	-----

Књига настала из љубави према завичају (реч на промоцији књиге Јакше Динића „Речник тимочког говора“ 2. јула 1989. године у Зајечару)	290
Становништво словенског поријекла у Албанији	294
Причамо сиромашније него јучер [Поводом промоције <i>Фонолошких описа српскохрватских/хрватскосрпских, словеначких и македонских говора обухваћених Ојшћесловенским лингвистичким аџласом</i>]	296
<i>Поговори</i>	
Предраг Степановић, <i>Говори Срба и Хрватиа у Мађарској. Шћокавско наречје</i>	300
Глигорије Глиша Елезовић, <i>Речник косовско-мећохиског дијалекта</i>	303
<i>Предговори</i>	
Уводна реч [у књигу <i>Aspects of Language. Studies in Honour of Mario Alinei</i>].	307
Пол-Луј Тома, <i>Говори Ниша и околних села</i>	310
Регистар имена	313
Регистар географских и етничких назива	321
Напомена приређивача	329